

CHƯƠNG 7

HOẠCH ĐỊNH LỊCH TRÌNH SẢN XUẤT

MPS - Master Production Scheduling

CHƯƠNG TRÌNH HỌC

Nội dung

- 1 Thực chất và mục đích của lập lịch trình SX
- 2 Sắp xếp thứ tự ưu tiên trong SX –DV
- 3 Phương pháp phân công công việc
- 4 Các phương pháp quản lý công việc

6.1-Thực chất lập lịch trình SX

Điều phối và phân công công việc:

- Cho từng người, từng nhóm, từng máy
- Sắp xếp thứ tự các công việc ở từng nơi làm việc

Đảm bảo *hoàn thành đúng* tiến độ lịch trình SX

Nhiệm vụ của lập lịch trình SX

- Lựa chọn p/án tổ chức, triển khai kế hoạch SX
- Khai thác, SD tốt nhất khả năng SX hiện có của DN
- Giảm t/gian chờ của người Lđ, máy móc thiết bị và lượng dự trữ,...
- Giảm chi phí SXD

Mục đích

- Đáp ứng kỳ hạn giao hàng
- Tối thiểu hóa sự chậm trễ công việc
- Tối thiểu hóa t/gian hoàn thành
- Tối thiểu hóa giờ làm thêm
- Tối **đ**ã hóa SD máy móc, Lđ
- Tối thiểu hóa t/gian không h/động
- Tối thiểu hóa hàng T/kho

6.2- Sắp xếp thứ tự ưu tiên trong SX –DV

Các N/tác ưu tiên đ/với những công việc cần làm trước

Đánh giá mức độ hợp lý của việc bố trí các công việc

Nguyên tắc Johnson

Sắp xếp N công việc trên M máy

6.2.1- Các N/tắc ưu tiên đ/với những công việc cần làm trước (Sắp xếp N trên 1 máy)

Áp dụng nguyên tắc ưu tiên như thế nào?

6.2.1- Các N/tắc ưu tiên đ/với những công việc cần làm trước (Sắp xếp N trên 1 máy)

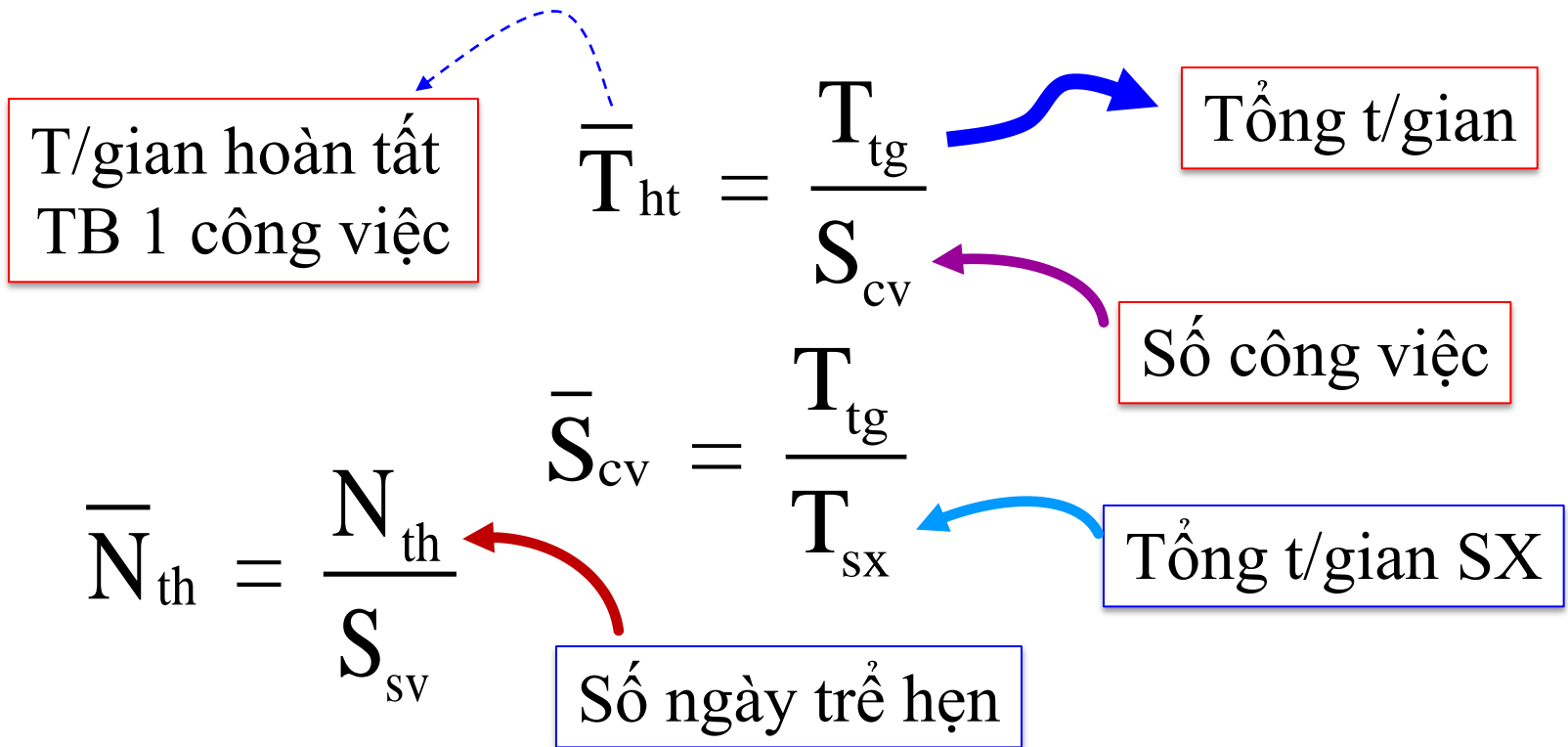
6.2.1- Các N/tắc ưu tiên

- N/tắc 1: **FCFS** (*First Come First Served*)
Đến trước, phục vụ trước
- N/tắc 2: **EDD** (*Earliest Due Date*)
Thời điểm giao hàng trước, làm trước
- N/tắc 3: **SPT** (*Shortest Processing Time*)
T/gian thực hiện ngắn nhất, làm trước
- N/tắc 4: **LPT** (*Longest Processing Time*)
T/gian thực hiện dài nhất, làm trước
- Tỷ lệ tới hạn trước, làm trước

Ưu
điểm,
nhược
điểm?

6.2.1- Sắp xếp N trên 1 máy (cont...)

$$\text{Tổng t/gian} = \text{T/gian SX} + \text{T/gian chờ}$$

Ví dụ 1

Cty cơ khí X nhận 1 hợp đồng g/công SX SP Y. Các công việc, t/gian SX và thời điểm hoàn thành cho ở bảng:

Công việc	T/gian SX (ngày) T_{sx}	T/gian hoàn thành T_{gh}
A	6	8
B	2	6
C	8	18
D	3	15
E	9	23

Hãy lựa chọn p/án bố trí lịch trình SX hợp lý?

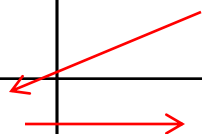
Giải

1. N/tắc FCFS

Công việc	T_{sx}	T_{tg}	T_{gh}	N_{th}
A	6		8	
B	2		6	
C	8		18	
D	3		15	
E	9		23	
Σ	28			

2. N/tắc EDD

Công việc	T_{sx}	T_{tg}	T_{gh}	N_{th}
B	2		6	0
A	6		8	0
D	3		15	1
C	8		18	5
E	9		23	6
Σ	28			11

3. N/tắc SPT

Công việc	T_{sx}	T_{tg}	T_{gh}	N_{th}
B	2		6	
D	3		15	
A	6		8	
C	8		18	
E	9		23	
Σ	28			

4. N/tắc LPT

Công việc	T_{sx}	T_{tg}	T_{gh}	N_{th}
E	9		23	
C	8		18	
A	6		8	
D	3		15	
B	2		6	
Σ	28			

5. N/tắc: Tỷ lệ tới hạn trước làm trước

Tỉ lệ tới hạn = T/gian giao hàng / Thời gian SX

Công việc	T_{sx}	T_{tg}	T_{gh}	N_{th}	Tỷ lệ tới hạn
A	6		8		
C	8		18		
E	9		23		
B	2		6		
D	3		15		
	28				

Bảng tổng hợp các chỉ tiêu của từng N/tắc:

Chỉ tiêu	Nguyên tắc				
	1	2	3	4	5
T_{ht}	15,4	13,6	13	20,6	19,5
S_{cv}	2,75	2,42	2,32	3,68	3,43
N_{th}	2,2	1,2	1,8	9,6	6,4

Nên chọn nguyên tắc nào?

6.2.2- Đánh giá mức độ hợp lý của việc bố trí các công việc

- Kiểm tra tính hợp lý các công việc (cập nhật hàng ngày)

$MĐHL = T/\text{gian còn lại} / \text{Số công việc còn lại tính theo } t/\text{gian}$

- Đơn vị tính là ngày: (=)

Số ngày còn lại tính đến thời điểm giao hàng/Số công việc còn lại phải làm mất bao nhiêu ngày tính đến thời điểm giao hàng

- ▶ $MĐHL = 1$: Công việc i hoàn thành *đúng* thời hạn
- ▶ $MĐHL > 1$: ..... *trước* .....
- ▶ $MĐHL < 1$: ..... *chậm trễ* .....

❖ Ý nghĩa chỉ tiêu MĐHL khi lập lịch trình

- QĐ vị trí của những công việc đặc biệt
- Lập quan hệ ưu tiên của các công việc
- Lập quan hệ giữa các công việc được lưu lại và các công việc phải thực hiện
- Điều chỉnh thứ tự ưu tiên để thay đổi theo yêu cầu
- Theo dõi chặt chẽ sự tiến triển và vị trí các công việc

Ví dụ 2

- ▶ Có 3 công việc được sắp xếp như trong bảng dưới đây, giả sử thời điểm đang xét là ngày 24/1

Công việc	Thời điểm giao hàng	Công việc còn lại phải làm tính theo ngày
A	29/1	4
B	30/1	8
C	27/1	3

Yêu cầu: Hãy đánh giá mức độ hợp lý của việc bố trí các công việc trên?

Mức độ hợp lý của các công việc:

Công việc	MĐHL	Thứ tự ưu tiên
A	$(29-24) / 4 = 1,25$	3
B	$(30-24) / 5 = 0,75$	1
C	$(27-24) / 3 = 1$	2

Nhận xét:

- Công việc A: $MĐHL > 1$ chứng tỏ sẽ hoàn thành sớm hơn kỳ hạn, không cần phải ưu tiên, xếp ưu tiên 3
- Công việc B: $MĐHL < 1$ chứng tỏ sẽ bị chậm, cần xếp ưu tiên 1 để tập trung chỉ đạo
- Công việc C: $MĐHL = 1$, chứng tỏ sẽ hoàn thành đúng kỳ hạn, xếp ưu tiên 2

6.2.3- Bố trí N công việc trên nhiều máy

(1) Bố trí N công việc trên 2 máy

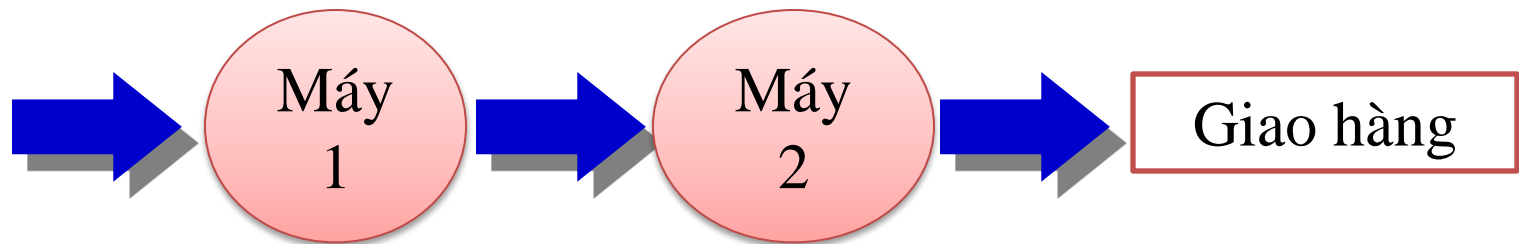
N/tắc Johnson

❖ Mục tiêu

Bố trí các công việc sao cho tổng t/gian thực hiện các công việc là nhỏ nhất hay tổng t/gian ngừng việc trên các máy là nhỏ nhất.

❖ Nguyên tắc Johnson

- ĐK áp dụng
  - Các máy không có khả năng thay thế nhau
  - Tất cả các công việc đều tiến hành trên máy 1 rồi mới chuyển sang máy 2.

Sơ đồ thể hiện ĐK của thuật toán Johnson

❖ Nguyên tắc Johnson (cont...)

Bước 1: Sắp xếp các công việc theo thứ tự t/gian tăng dần

Bước 2: Chọn công việc có *t/gian nhỏ nhất*:

- Nếu nằm trên **máy 1**, sắp xếp ở đầu (bố trí bên trái)
- Nếu nằm trên **máy 2**, sắp xếp ở cuối (bố trí bên phải)

Bước 3: Loại bỏ công việc đã bố trí xong và tiếp tục cho những công việc còn lại.

Bước 4: Vẽ biểu đồ t/gian và tính tổng t/gian thực hiện các công việc trên 2 máy

Ví dụ 3

Mỗi ngày bệnh viện 1-75 cần giặt 5 loại khăn khác nhau, bệnh viện chỉ có 1 máy giặt và 1 máy sấy. T/gian giặt và sấy được cho như sau:

Loại khăn	T/gian thực hiện (phút)	
	Máy giặt	Máy sấy
A	120	90
B	50	80
C	100	60
D	70	40
E	90	140

- Hãy sắp xếp thứ tự các công việc để tổng t/gian thực hiện là nhỏ nhất.

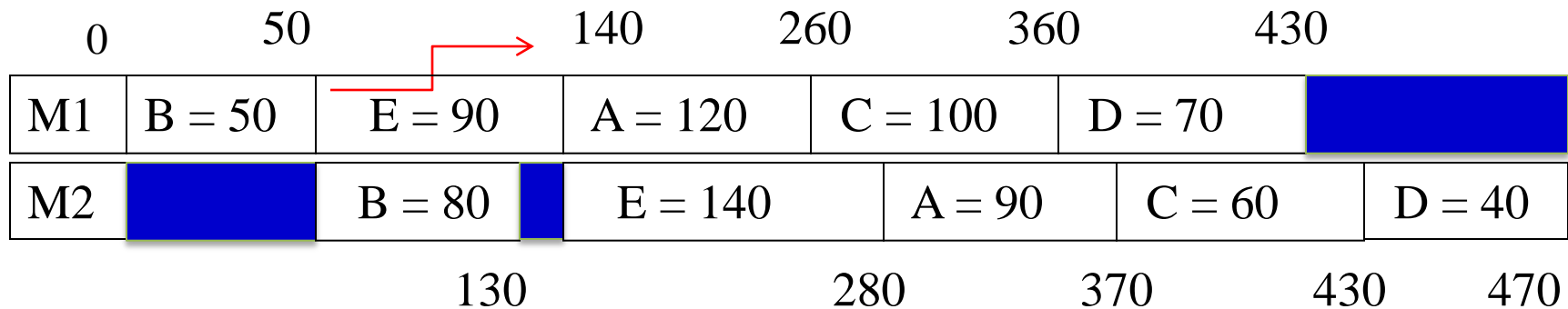
Bước 1: Liệt kê các công việc theo thứ tự t/gian tăng dần

Loại khăn	T/gian thực hiện (phút)	
	Máy giặt	Máy sấy

Bước 2: Áp dụng N/tắc Johnson để bố trí các công việc:

Máy	B	E	A	C	D
Máy khoan					
Máy tiện					

Bước 3,4: Vẽ biểu đồ và tính tổng t/gian thực hiện

Nhận xét:

- Tổng t/gian hoàn thành các công việc trên 2 máy là 470 phút là ít nhất
- Máy giặt kết thúc sau 430 phút hoạt động;
- Máy sấy được thực hiện sau máy giặt 50 phút, kết thúc sau 470 phút và sau công việc B phải chờ mất 10 phút.

Bài tập 1

Có 7 công việc được SX lần lượt trên 2 máy, t/gian thực hiện mỗi công việc được cho ở bảng như sau:

Công việc	A	B	C	D	E	F	G
Máy 1	30	55	100	40	110	45	120
Máy 2	50	35	80	10	90	55	100

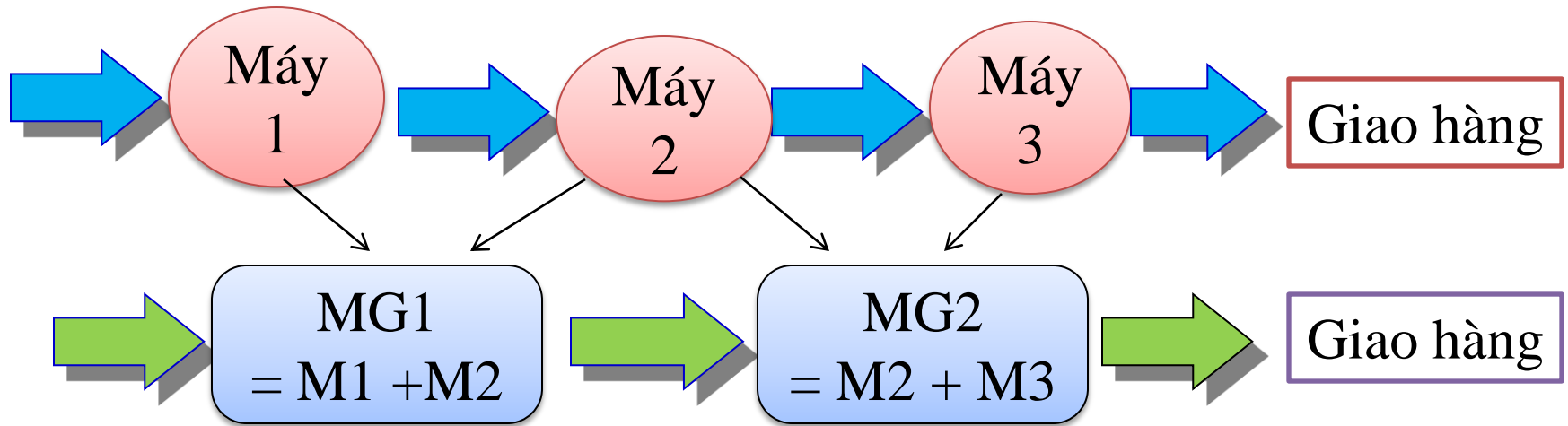
Yêu cầu: Hãy sắp xếp thứ tự các công việc để tổng thời gian thực hiện là nhỏ nhất?

(2) Bố trí N công việc trên 3 máy

Áp dụng N/tắc Johnson nếu thỏa 2 điều kiện:

- ($T_{1\min} \geq T_{2\max}$)
- ($T_{3\min} \geq T_{2\max}$)

Chuyển đổi sang 2 máy với t/gian:
 $T_1 = t_1 + t_2$; $T_2 = t_2 + t_3$

Ví dụ 4

► Có 5 công việc được thực hiện trên 3 máy, t/gian thực hiện các công việc cho dưới đây.

Công việc	Thời gian thực hiện (giờ)		
	Máy 1 (t_1)	Máy 2 (t_2)	Máy 3 (t_3)
A	7	5	8
B	7	4	8
C	8	2	14
D	12	6	11
E	11	5	10

Hãy xếp thứ tự các công việc sao cho tổng t/gian thực hiện nhỏ nhất.)

Giải

➤ Xét 2 điều kiện của N/tắc Johnson:

Ta thấy: $t_{1\min} > t_{2\max} < t_{3\min}$, thoả 2 điều kiện

➤ Lập bảng chuyển đổi:

Công việc	$T_1 = (t_1 + t_2)$	$T_2 = (t_2 + t_3)$
A		
B		
C		
D		
E		

Ví dụ 4

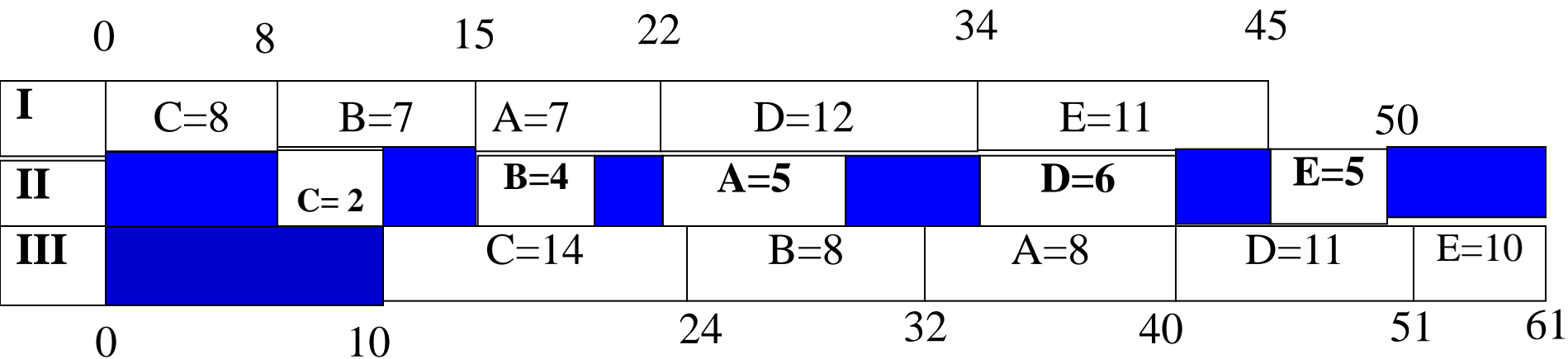
Công việc	T_1	T_2
C		
B		
A		
D		
E		

Thứ tự sẽ là:

➤ Chuyển đổi lại cho các máy:

Công việc	C	B	A	D	E
Máy I					
Máy II					
Máy III					

Vẽ biểu đồ và tính tổng thời gian thực hiện:

Nhận xét:

- M_3 h/động sau máy 1 là 10 giờ, kết thúc sau 61 giờ.
- Tổng t/gian hoàn tất công việc trên 3 máy là 61 giờ;
- M_1 h/động liên tục 45 giờ;
- M_2 h/động sau M_1 8 giờ, kết thúc sau 50 giờ

Bài tập 2

Có 4 công việc được thực hiện trên 3 máy, với t/gian thực hiện cho dưới đây.

Công việc	Thời gian thực hiện (giờ)		
	Máy 1 (t_1)	Máy 2 (t_2)	Máy 3 (t_3)
A	13	5	9
B	5	3	7
C	6	4	5
D	7	2	6

Hãy xếp thứ tự công việc sao cho tổng t/gian thực hiện là nhỏ nhất.

(3) Bố trí N công việc cho N máy

➤ Thuật toán Hungary (Bài toán cực tiểu)

- Cần phân công công việc cho các máy,
- Phân chia các hợp đồng cho từng bộ phận
- Phân công người bán hàng ở các cửa hàng...

➡ Sao cho tổng chi phí thực hiện hoặc t/gian hoàn thành là nhỏ nhất.

Bài toán cực tiểu (cont...)

Điều kiện áp dụng:

- Các máy đều có khả năng thay thế lẫn nhau
- Mỗi công việc chỉ cần bố trí trên 1 máy và mỗi máy chỉ phụ trách 1 công việc
- Chi phí hoặc t/gian thực hiện mỗi công việc của mỗi máy đều khác nhau.

Bài toán cực tiểu (cont...)

Các bước tiến hành:

Bước 1: Lập ma trận chi phí (hoặc t/gian)

Bước 2: Chọn trong mỗi **hàng 1 số min**, lấy các số trong hàng **trừ** đi số min đó;

Bước 3: Chọn trong mỗi **cột 1 số min**, lấy các số trong cột trừ đi số min đó;

Bước 4: - Chọn **hàng** nào có 1 số 0, khoanh tròn số 0 đó và kẻ đường thẳng xuyên suốt cột.

- Chọn **cột** nào có 1 số 0, khoanh tròn số 0 đó và kẻ đường thẳng xuyên suốt hàng.

Lưu ý:

- Xét hàng trước rồi đến xét cột
- Nếu số 0 khoanh tròn đúng bằng n công việc bài toán đã giải xong. Kết quả phân công công việc tương ứng với các vị trí số 0 bị khoanh tròn.
- Nếu số 0 bị khoanh tròn $< n$ công việc $\Rightarrow$ chưa có đáp án cần tìm, giải tiếp bước 5.

Bài toán cực tiểu (cont...)

Bước 5: Lập ma trận mới (Tạo thêm số 0)

Chọn các số không bị gạch 1 số min, lấy các số chưa bị gạch trừ số min đó.

- Số nào **không bị gạch**, sẽ trừ đi số nhỏ nhất đã chọn;
- Những số nào **bị 2 gạch** sẽ cộng thêm số nhỏ nhất đã chọn;
- Những số nào **bị 1 gạch** sẽ viết lại như cũ;

Thực hiện bước 5 xong, sẽ quay lại làm như bước 4.

Ví dụ 5

Có 3 công việc được thực hiện trên 3 máy với các chi phí khác nhau trong bảng số liệu sau.

Đơn vị: usd

Công việc	Máy I	Máy II	Máy III
A	8	18	15
B	17	13	9
C	10	16	11

Yêu cầu: Hãy phân công công việc sao cho tổng chi phí thực hiện các công việc nhỏ nhất.

Giải

Bước 1: Lập ma trận chi phí (viết lại đề)

Bước 2: Chọn số nhỏ nhất trên mỗi hàng

Công việc	Máy I	Máy II	Máy III
A	0	10	7
B	8	4	0
C	0	6	1

Bước 3: Chọn số nhỏ nhất trên mỗi cột ở bước 2

Công việc	Máy I	Máy II	Máy III
A	0	6	7
B	8	0	0
C	0	2	1

Bước 4: Chọn lời giải của bài toán:

- Chọn lần lượt **hàng** nào có **1 số 0**, khoanh tròn số 0 đó và kẻ đường thẳng xuyên suốt cột
- Chọn lần lượt **cột** nào có **1 số 0**, khoanh tròn số 0 đó kẻ đường thẳng xuyên suốt hàng

Công việc	Máy I	Máy II	Máy III
A	0	6	7
B	8	0	0
C	0	2	1

Nhận xét:

Ô số 0 bị khoanh tròn là $2 < n = 3$ chưa có đáp án cần tìm, thực hiện tiếp bước 5.

Bước 5: Lập ma trận mới từ bước 4 (Tạo thêm số 0)

- Chọn các số không bị gạch 1 số min, lấy các số chưa bị gạch trừ số min đó.
- Số nào không bị gạch, sẽ trừ đi số min đã chọn;
- Những số nào bị 2 gạch cắt qua sẽ cộng thêm số min đó
- Những số nào bị 1 gạch cắt qua sẽ viết lại như cũ;

Công việc	Máy I	Máy II	Máy III
A	0	5	6
B	8	0	0
C	0	1	0

Chọn lời giải của bài toán: Ô số 0 bị khoanh tròn là 3
=> Bài toán đã giải xong

➤ Các công việc được bố trí vào các ô có số 0 khoanh tròn

Công việc	A	B	C	Tổng chi phí
Máy	I	II	III	
Chi phí	8	13	11	32

Kết luận:

- Công việc A bố trí máy III, chi phí là 6 USD
  - Công việc B bố trí máy II, chi phí là 10 USD
  - Công việc C bố trí máy I, chi phí là 9 USD
- Tổng chi phí thấp nhất để hoàn thành các công việc thấp nhất là 32USD.

(4) Bài toán không chế t/gian

- *Mục tiêu:*

- Tổng chi phí hoặc tổng t/gian thực hiện các công việc là nhỏ nhất
- Chi phí và t/gian thực hiện các công việc bị *không chế*

- *Cách giải:* Giống như bài toán cực tiểu:

Vị trí nào có t/gian lớn hơn hoặc bằng t/gian không chế đánh dấu (X), các vị trí này không được phân công.

Ví dụ 6

▶ Có 4 chương trình muốn phân công cho 4 nhân viên t/gian thực hiện 4 chương trình của từng nhân viên cho trong bảng sau:

Nhân viên	I	II	III	IV
Bắc	23	59	70	35
Chính	76	60	25	50
Thành	43	66	19	72
An	38	35	21	24

Hãy bố trí các nhân viên sao cho:

1. Tổng t/gian thực hiện các chương trình là nhỏ nhất
2. T/gian thực hiện các chương trình nhỏ hơn 60 giờ

Giải

► **Bước 1:** Lập ma trận (viết lại đề)

Do bị khống chế t/gian, các chương trình phải < 60 giờ, bài toán có dạng sau:

	I	II	III	IV
Bắc	23	59	X	35
Chính	X	X	25	50
Thành	43	X	19	X
An	38	35	21	24

Bước 2: Chọn mỗi hàng, 1 số nhỏ nhất, lấy các số hạng trong hàng trừ đi số nhỏ nhất đó.

	I	II	III	IV
Bắc	0	36	X	12
Chính	X	X	0	25
Thành	24	X	0	X
An	17	14	0	3

Bước 3: Chọn mỗi cột 1 số nhỏ nhất, lấy các số trên cột trừ đi số nhỏ nhất đó.

	I	II	III	IV
Bắc	0	22	X	9
Chính	X	X	0	22
Thành	24	X	0	X
An	-17	0	0	0

Bước 4: Chọn lời giải

	I	II	III	IV
Bắc	~~0~~	13	X	~~0~~
Chính	X	X	0	13
Thành	24	X	0	X
An	~~26~~	0	9	~~0~~

- ▶ 3 số 0 khoanh tròn $< n = 4$, chưa có đáp án.
- ▶ **Bước 5:** Tạo thêm số 0, và lặp lại bước 4

	I	II	III	IV
Bắc	~~0~~	13	X	~~0~~
Chính	X	X	0	0
Thành	11	X	0	X
An	~~26~~	0	22	~~0~~

Số số 0 khoanh tròn bằng 4. Đó là đáp án cần tìm.

Chương trình	I	II	III	IV	Tổng t/gian
Nhân viên	Bắc	An	Thành	Chính	
T/gian (giờ)	23	35	19	50	127

Kết luận:

Mỗi công việc hoàn thành trong khoảng t/gian nhỏ hơn 60 giờ

Bài tập

Có 4 công việc dự định phân công cho 4 nhân viên, biết t/gian thực hiện của từng nhân viên đ/với từng công việc như sau:

Nhân viên	I	II	III	IV
A	23	59	70	35
B	76	60	25	50
C	43	66	19	72
D	38	35	21	24

1. Bố trí các nhân viên sao cho tổng t/gian thực hiện các công việc nhỏ nhất.

2. Nếu nhân viên nào có t/gian thực hiện lớn hơn 120 phút không bố trí việc đó. Hãy bố trí nhân viên sao cho tổng t/gian thực hiện các công việc nhỏ nhất.

(5) Bài toán cực đại

- *Điều kiện*: (tương tự bài toán cực tiểu)

Năng suất, lợi nhuận, thực hiện những công việc mỗi máy đều khác nhau.

- *Mục đích*

Phân công công việc sao cho tối đa hoá năng suất hay lợi nhuận

- *Thuật toán* (Giống bài toán cực tiểu)

Viết ma trận năng suất (hay lợi nhuận) thêm vào trước tất cả các số hạng dấu trừ (-)

Ví dụ 7

Cty vận tải X có 5 hợp đồng, tiền lãi của các xe khi thực hiện các hợp đồng như sau:

Đơn vị: 100.000đ

XE	HĐ1	HĐ2	HĐ3	HĐ4	HĐ5
A	7	6	8	9	8
B	10	8	9	6	7
C	8	10	9	8	10
D	9	9	10	8	9
E	8	7	6	7	6

Hãy phân công nhiệm vụ cho các xe để đạt lợi nhuận tối đa.

► **Bước 1: Lập ma trận lợi nhuận**

Trước các số hạng của ma trận thêm dấu (-)

XE	HĐ1	HĐ2	HĐ3	HĐ4	HĐ5
A	-7	-6	-8	-9	-8
B	-10	-8	-9	-6	-7
C	-8	-10	-9	-8	-10
D	-9	- 9	-10	-8	-9
E	-8	-7	-6	-7	-6

Bước 2

XE	HĐ1	HĐ2	HĐ3	HĐ4	HĐ5
A	2	3	1	0	1
B	0	2	1	4	3
C	2	0	1	2	0
D	1	1	0	2	1
E	0	1	2	1	2

XE	HĐ1	HĐ2	HĐ3	HĐ4	HĐ5
A	2	3	1	0	1
B	0	2	1	4	3
C	2	0	1	2	0
D	1	1	0	2	1
E	0	1	2	1	2

Bước 3, 4

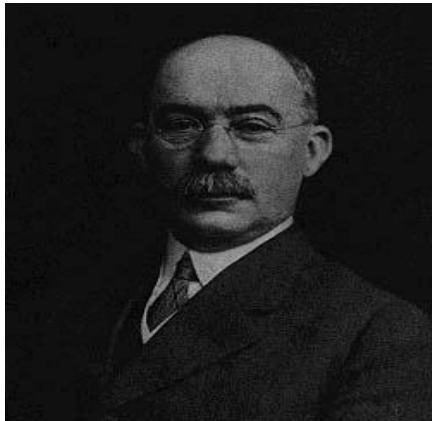
Ta được 4 số 0 khoanh tròn $< N = 5$ công việc, chưa có đáp án.

XE	HĐ1	HĐ2	HĐ3	HĐ4	HĐ5
A	2	2	1	0	0
B	0	1	1	4	2
C	3	0	2	3	0
D	1	0	0	2	0
E	0	0	2	1	1

HD	I	II	III	IV	V	Tổng lợi nhuận
Xe	B	E	D	A	C	
Lợi Nhuận	10	7	10	9	10	46

6.3 - P² quản lý công việc

Gantt

1861 – 1919

Henry Gantt (1910)

Kỹ thuật lập kế hoạch
tiến độ dự án.

&

PERT

Program Evaluation and
Review Technique (1958)

Kỹ thuật quản trị tiến trình và
thời hạn các công việc trong
dự án bằng sơ đồ hệ thống.

6.3 - P² quản lý công việc

6.3.1- P² sơ đồ Gantt

- *Phạm vi áp dụng*

Dùng để lập lịch trình cho các chương trình SX, d/vụ *đơn giản*, ít công việc, chương trình ngắn hạn

- *Mục tiêu*

Đưa nguồn nguồn lực vào SD phù hợp với các quá trình SX và đạt được t/gian yêu cầu.

6.3.1- P² sơ đồ Gantt (cont...)

Các bước thực hiện:

- Biểu diễn các công việc và t/gian thực hiện theo *phương ngang* và theo 1 tỉ lệ định trước;
- Lịch trình SX lập theo kiểu *tiến tới*, từ *trái sang phải*, công việc cần làm trước, xếp trước và ngược lại theo yêu cầu công nghệ;
- Có thể lịch trình lập theo kiểu giật lùi *từ phải sang trái*, công việc cuối cùng xếp trước, lùi dần về công việc đầu tiên;

Ví dụ 7

Để lắp ghép 1 ngôi nhà khung cần thực hiện các công việc chính như sau:

Công việc	Thời điểm bắt đầu	T/gian thực hiện
A	Làm móng nhà (bắt đầu ngay)	5 tuần
B	V/chuyển cần trục về (bắt đầu ngay)	1 tuần
C	Lắp dựng cần trục (làm sau B)	3 tuần
D	V/chuyển cầu kiện (bắt đầu ngay)	4 tuần
E	Lắp khung nhà (làm sau A, C và D)	7 tuần

Ví dụ 7

Sắp xếp lịch trình thực hiện theo sơ đồ Gantt như sau:

Công việc	Thời gian thực hiện (tuần)											
	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12
A												
B												
C												
D												
E												

6.3.1- P² sơ đồ Gantt (cont...)

Ưu điểm, nhược điểm?

Tình huống

Cty Z đã ký hợp đồng XD 1 cảng biển. Giá trị hợp đồng 12 triệu USD với thời hạn 1 năm. Hãy lập lịch trình thực hiện hợp đồng nói trên và cho biết:

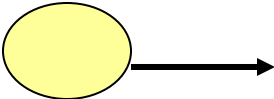
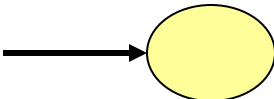

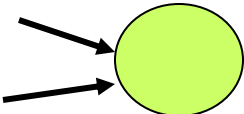
- Những công việc nào trọng tâm cần tập trung chỉ đạo
- Có khả năng hoàn thành trong 1 năm không? Nếu không thì nên giải quyết như thế nào cho có lợi?
- Hợp đồng này đem lại lợi nhuận hay không?...

 Áp dụng sơ đồ PERT để lập lịch trình SX

6.3.2- Phương pháp sơ đồ PERT

a. Quy tắc lập sơ đồ Pert

- Q/lý công việc, các chương trình SX *phức tạp* nhằm tối ưu hóa chi phí và t/gian SX;
- Giảm thiểu đến mức thấp nhất các chi phí phát sinh trong SX, nâng cao hiệu quả h/động DN.
- ➔ *Công cụ quan trọng, có hiệu quả đ/với giai đoạn lập KH, t/chức thực hiện KH.*
- Các ký hiệu trên sơ đồ **Pert** như sau:

Ký hiệu	Sự kiện (Event)
    	<ul style="list-style-type: none"> - Sự kiện là thời điểm bắt đầu hoặc kết thúc của 1 CV, biểu diễn bằng vòng tròn. Đánh số theo thứ tự tăng dần từ trái sang phải, từ trên xuống dưới theo chiều triển khai CV. - Sự kiện có mũi tên đi ra là sự kiện đầu CV - Sự kiện có mũi tên đi vào là sự kiện kết thúc CV - Sự kiện không có CV đi vào là sự kiện xuất phát - Sự kiện không có CV đi ra là sự kiện hoàn thành

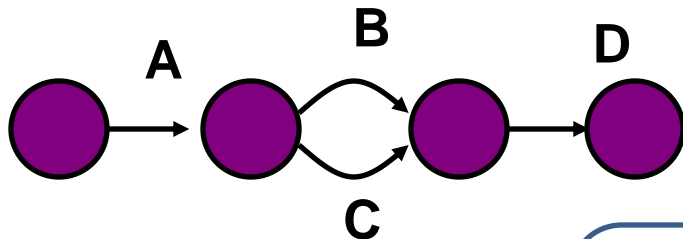
Sơ đồ Pert

VD: A - Kế hoạch 1 buổi hòa nhạc

B - Quảng cáo: Sau A

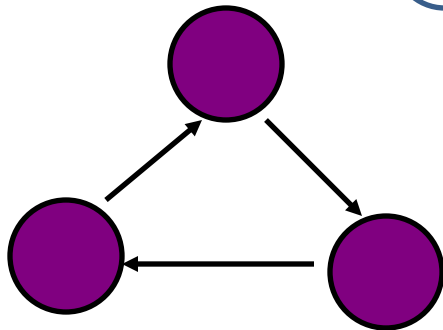
C - Bán vé: Sau A

D - Biểu diễn hòa nhạc: sau B, C

Không có 2 công việc cùng sự kiện đầu và sự kiện cuối

=>Lập công việc giả để tách ra

Không được có vòng kín

Đúng hay sai?

sai

Không được có vòng khuyên

c. Xác định đường găng

KN: Là đường liên tục đi từ sự kiện xuất phát đến sự kiện kết thúc có chiều dài **dài nhất**.

1. Vẽ sơ đồ Pert cho dự án ở ví dụ 7?
2. Xác định đường găng và công việc găng?

b. Trình tự lập sơ đồ Pert

- Liệt kê các công việc cần thực hiện
- Xác định trình tự các công việc
- Tính t/gian thực hiện các công việc (t_{ij})

Các loại t/gian thường dùng để ước lượng t_{ij} :

+ **Ước lượng lạc quan a**: T/gian thực hiện công việc A (B,C,) trong ĐK thuận lợi (t/gian ngắn nhất để hoàn thành công việc)

+ **Ước lượng bì quan b**: T/gian thực hiện công việc A (B,C,...) trong ĐK khó khăn (t/gian dài nhất)

b. Trình tự lập sơ đồ (cont...)

+ Ước lượng hiện thực m: T/gian thực hiện công việc A (B,C,) trong ĐK bình thường.

+ i, j: Sự kiện đầu và cuối của công việc ($i < j$)

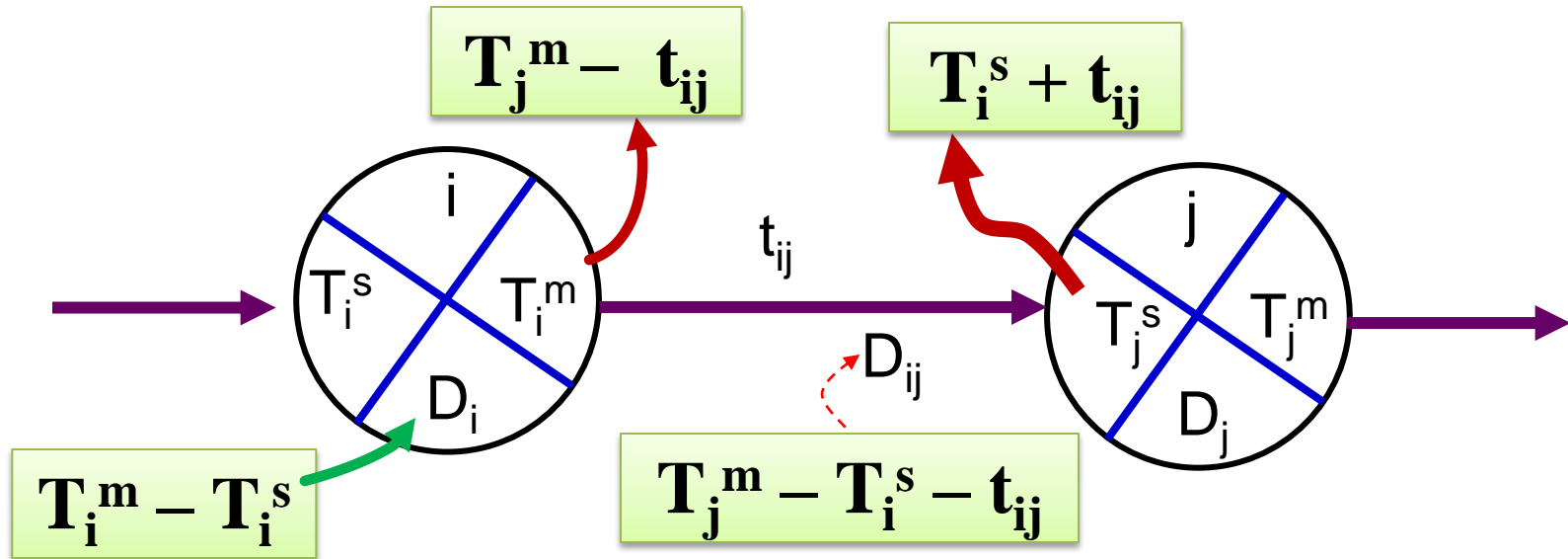
➤ Xác định t/gian mong muốn thực hiện các công việc:

$$t_{A(B,C..)} = t_{ij} = \frac{a + 4m + b}{6}$$

➤ Phương sai (Ước tính sự thay đổi của t/gian xử lý):

$$\sigma_{ij}^2 = \left(\frac{b - a}{6} \right)^2$$

c. Xác định đường găng (cont...)

Trong đó: T_i^s , T_j^s là thời điểm xuất hiện **sớm** của i, j

T_i^m , T_j^m : Thời điểm xuất hiện **muộn** của i, j

t_{ij} : T/gian thực hiện công việc i, j

D_i , D_j : Dự trữ t/gian của các *sự kiện* i, j

D_{ij} : Dự trữ t/gian (dự trữ chung) của *công việc* i, j

❖ *Tính t/gian của các sự kiện*

- T/gian xuất hiện sớm của sự kiện (T_j^s),

Tính từ *trái sang phải*, cho $T_0^s = 0$

Nếu ngay *trước* j có nhiều sự kiện i $T_j^s = \max \{T_i^s + t_{ij}\}$

- T/gian xuất hiện muộn của sự kiện (T_i^m)

Tính từ *phải sang trái*, cho $T_j^m = T_j^s$

Nếu ngay *trước* j có nhiều sự kiện i , $T_i^m = \min \{T_j^m - t_{ij}\}$

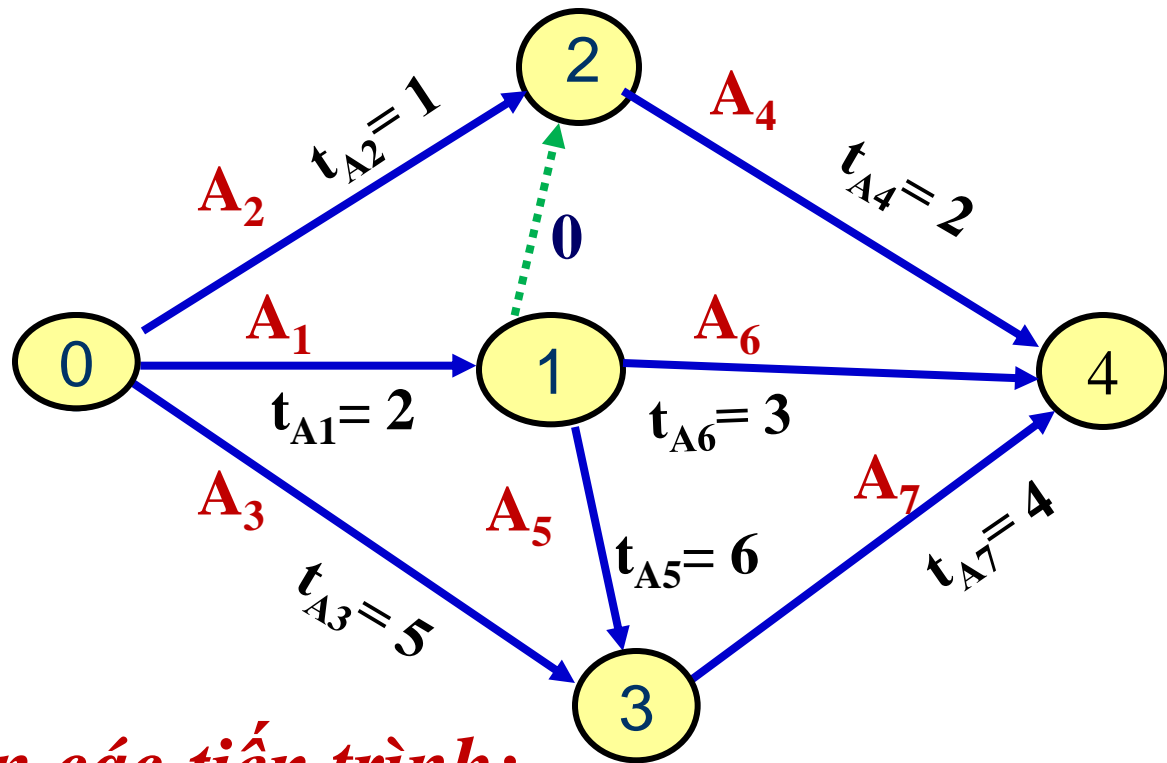
❖ *Tính t/gian của các công việc*

- Nếu $D_{ij} = 0$: i, j là công việc găng
- Nếu $D_i = 0$: i là sự kiện găng

Ví dụ 8: Cty xây dựng đã ký hợp đồng xây cảng với giá trị 13 triệu USD, thời hạn 10 tháng.

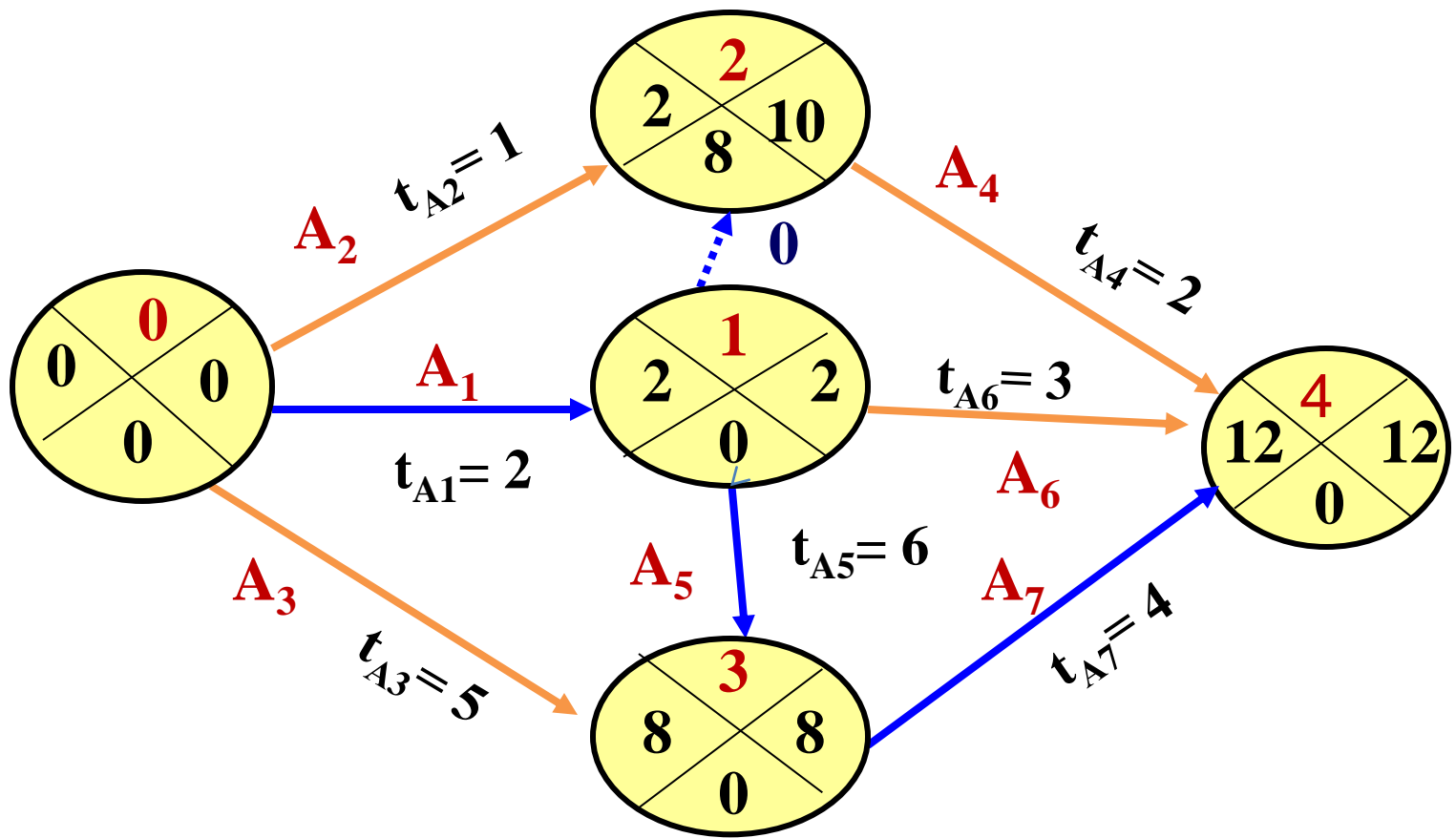
CV	Nội dung CV	Thứ tự	a	m	b	t_{ij}	P/sai
A_1	Làm cảng tạm	Bắt đầu ngay	1	2	3		
A_2	Làm đường ô tô	Bắt đầu ngay	0,5	1	1,5		
A_3	Chở t/bị cảng	Bắt đầu ngay	4	5	6		
A_4	Đặt đường sắt	Sau A_1, A_2	1	2	3		
A_5	Làm cảng chính	Sau A_1	5	6	7		
A_6	XD kho, xưởng	Sau A_1	2	3	4		
A_7	Lắp đặt t/bị cảng	Sau A_3, A_5	3	4	5		

Hãy lập lịch trình thực hiện các công việc trên và tính tổng t/gian thực hiện trong ĐK bình thường

(1) Tính t/gian các tiến trình:

Tiến trình 4: $A_1 - A_5 - A_7 = 2 + 6 + 4 = 12$ tháng.

Được gọi là đường găng

(2) Tính t/gian các sự kiện

- **T/gian xuất hiện sớm:** tính toán từ **trái sang phải**

$$T_j^s = \max \{ T_i^s + t_{ij} \}, \text{ ta có } T_0^s = 0$$

Sự kiện 1: $T_1^s = T_0^s + T_{01}^s = 0 + 2 = 2$

Sự kiện 2: $T_2^s = \max \begin{bmatrix} T_0^s + t_{02} = 0 + 1 = 1 \\ T_0^s + t_{01} = 0 + 2 = 2 \end{bmatrix} = 2$

Sự kiện 3: $T_3^s = \max \begin{bmatrix} T_0^s + t_{03} = 0 + 5 = 5 \\ T_1^s + t_{13} = 2 + 6 = 8 \end{bmatrix} = 8$

Sự kiện 4: $T_4^s = \max \begin{bmatrix} T_1^s + t_{14} = 2 + 3 = 5 \\ T_2^s + t_{12} = 2 + 2 = 4 \\ T_3^s + t_{13} = 8 + 4 = 12 \end{bmatrix} = 12$

(2) Tính t/gian các sự kiện (cont...)

- T/gian xuất hiện muộn các sự kiện: tính toán từ **phải sang trái**: $T_i^m = \min\{T_j^m - t_{ij}\}$; ta có: $T_j^s = T_j^m$

Sự kiện 4: $T_4^s = T_4^m = 12$

Sự kiện 3: $T_3^m = T_4^m - T_{34} = 12 - 4 = 8$

Sự kiện 2: $T_2^m = T_4^m - T_{24} = 12 - 2 = 10$

Sự kiện 1: $T_1^m = \min \begin{bmatrix} T_4^m - t_{14} = 12 - 3 = 9 \\ T_3^m - t_{13} = 8 - 6 = 2 \\ T_2^m - t_{12} = 10 - 0 = 10 \end{bmatrix} = 2$

Sự kiện 0: $T_0^m = \min \begin{bmatrix} T_3^m - t_{03} = 8 - 5 = 3 \\ T_2^m - t_{02} = 10 - 1 = 9 \\ T_1^m - t_{01} = 2 - 2 = 0 \end{bmatrix} = 0$

(3) Dự trữ t/gian của các sự kiện:

$$D_i = T_i^m - T_i^s$$

➤ Tính D_i

$$D_0 = 0 - 0 = 0$$

$$D_1 = 2 - 2 = 0$$

$$D_2 = 10 - 2 = 8$$

$$D_3 = 8 - 8 = 0$$

$$D_4 = 12 - 12 = 0$$

Các sự kiện 0, 1, 3, 4 có dự trữ t/gian bằng 0

➔ Là các sự kiện găng

(4) Dự trữ chung về t/gian của công việc sự kiện i đến sự kiện j (tính từ phải sang trái):

$$D_{ij} = T_j^m - T_i^s - t_{ij}$$

➤ Tính D_{ij}

$$D_{34} = 12 - 8 - 4 = 0; \quad D_{13} = 8 - 2 - 6 = 0$$

$$D_{24} = 12 - 2 - 2 = 8; \quad D_{01} = 2 - 0 - 2 = 0$$

$$D_{14} = 12 - 2 - 3 = 7; \quad D_{02} = 10 - 0 - 1 = 9$$

$$D_{12} = 10 - 2 - 0 = 8; \quad D_{03} = 8 - 0 - 5 = 3$$

➔ A_1, A_5, A_7 là các công việc găng.

❖ *Sai lệch tiêu chuẩn dự án*

Phương sai các h/động nằm trên đường găng:

$$\sigma^2_{ij} = \left(\frac{b - a}{6} \right)^2$$

$$A_1 = [(3 - 1)/6]^2 = 4/36$$

$$A_5 = 4/36$$

$$A_7 = 4/36$$

Phương sai của dự án: $4/36 + 4/36 + 4/36 = 0,33$

=> Sai lệch tiêu chuẩn của dự án = $\sqrt{0,33} = 0,574$ tháng.

❖ P² rút ngắn t/gian thực hiện sơ đồ PERT

- Nối các CV găng tạo thành đường găng T_E.
T/gian thực hiện công việc găng T_E = 12 tháng
- Cho biết cần tập trung chỉ đạo thực hiện CV:
  - + A₁ (làm cảng tạm),
  - + A₅ (làm cảng chính),
  - + A₅ (lắp đặt thiết bị cảng).

Nếu công việc này chậm trễ sẽ kéo dài t/gian thi công và không hoàn thành HĐ đúng thời hạn.

❖ P² rút ngắn t/gian thực hiện các công việc găng trên sơ đồ PERT

Gọi: - T_E : T/gian thi công (chiều dài đường găng)

- T_N : T/gian thi công theo HĐ đã cho trước

- Nếu $T_N \geq T_E$: Không cần rút ngắn t/gian thực hiện;
- Nếu $T_N < T_E$: Rút ngắn đường găng để cho: $T_N = T_E$

=>Phát sinh chi phí tăng thêm

Mục đích: Tìm *phương án* rút ngắn t/gian thực hiện các công việc sao cho tổng chi phí tăng thêm nhỏ nhất.

Ví dụ 9

Lấy số liệu ở ví dụ 8 t/gian ký kết HĐ là 10 tháng nhưng t/gian thực hiện dự án đến 12 tháng. Cty cần phải rút ngắn t/gian thực hiện 2 tháng xuống còn 10 tháng theo HĐ. Chi phí tăng thêm của các công việc khi bị rút ngắn và chi phí trung bình khi rút bớt 1 đ/vị t/gian cho ở bảng sau:

Công việc	T/gian thực hiện (tháng)		Chi phí (triệu usd)	
	Bình thường	Rút còn	Bình thường	Khi rút
A1	2	1	1	1,3
A2	1	1	0,8	-
A3	5	3	0,6	0,7
A4	2	2	1	-
A5	6	4,5	5	5,6
A6	3	2	1,8	2,2
A7	4	3	0,8	1
Tổng			11	

Hãy xác những công việc và t/gian cần rút ngắn, lợi nhuận của công trình thu được khi hoàn thành đúng tiến độ của chủ đầu tư.

Công việc	T/gian thực hiện (tháng)		Chi phí (triệu usd)		Khả năng rút được (tháng)	Chi phí TB khi rút bớt 1đv thời gian (α) (ngàn usd)	Có thuộc đường găng không
	Bình thường	Rút còn	Bình thường	Khi rút			
A1	2	1	1	1,3	1	0,3	Có
A2	1	1	0,8	-	0	-	Không
A3	5	3	0,6	0,7	2	0,05	Không
A4	2	2	1	-	0	-	Không
A5	6	4,5	5	5,6	1,5	0,4	Có
A6	3	2	1,8	2,2	1	0,4	Không
A7	4	3	0,8	1	1	0,2	Có
Tổng			11				

Chi phí trung bình khi rút bớt 1đ/vị t/gian (α)

$\alpha_1 = (1.300 - 1000)/(2 - 1) = 300.000\text{usd/tháng}$

Tương tự tính cho các α tiếp theo.

Qua bảng trên ta thấy:

- Nếu không rút, tổng chi phí là 11 triệu USD. Giá trị HĐ đã ký là 13 triệu USD. Lãi 2 triệu USD
- Vì $T_N < T_E = 2$ tháng: cần rút 2 tháng, phải chi thêm 1 số tiền $\Rightarrow$ lãi HĐ giảm
- Xác định chi phí BQ khi rút bớt 1 đ/vi t/gian (α)
(1 tháng) cho từng công việc găng
$$\alpha_1 = (1,3 - 1)/(2 - 1) = 0,3 \text{ triệu usd/tháng}$$

Tương tự tính α_5 α_7

$\mathbf{A}_1$: $\alpha_1 = 0,3$ khả năng rút được 1 tháng

$\mathbf{A}_5$: $\alpha_5 = 0,4$ ..... 1,5 tháng

$\mathbf{A}_7$: $\alpha_7 = 0,2$ ..... 1 tháng

Để tổng chi phí tăng thêm nhỏ nhất, ưu tiên **rút** ngân công việc nào có **α min** trước.

Rút $\mathbf{A}_7$ xuống 1 tháng, chi thêm 0,2 triệu USD

Rút $\mathbf{A}_1$ xuống 1 tháng, chi thêm 0,3 triệu USD

Tổng tiền phải chi thêm: $0,2 + 0,3 = 0,5$ triệu USD

➤ Cty A còn lãi: $2 - 0,5 = 1,5$ trđ USD

Bài tập 1

1. Ứng dụng sơ đồ Gantt trong việc lập kế hoạch thực hiện đề tài N/cứu khoa học của sinh viên?
2. Ứng dụng sơ đồ Pert trong việc lập kế hoạch thực hiện báo cáo thực tập tốt nghiệp của sinh viên?

BT 2: Cty XD đã ký HĐ xây cảng, thời hạn 16 tuần trình tự các công việc và t/gian thực hiện như sau: (đvt: tuần)

CV	Nội dung	Trình tự	a	m	b
A	Làm cảng tạm	Bắt đầu ngay	1	2	3
B	Làm đường ô tô	Bắt đầu ngay	2	3	4
C	Chở thiết bị cảng	Sau A	1	2	3
D	Đặt đường sắt	Sau B	2	4	6
E	Làm cảng chính	Sau C	1	4	7
F	Xây văn phòng	Sau C	1	2	9
G	XD kho, xưởng	Sau D, E	3	4	11
H	Lắp đặt t/bị cảng	Sau F, G	1	2	3

Yêu cầu:

- a- Tính thời gian mong đợi và phương sai của dự án.
- b- Vẽ sơ đồ mạng lưới dự án.
- c- Tính các chỉ số thời gian trên các nút.
- d- Tính xác suất hoàn thành dự án.

BT3: Cty XD đã ký HĐ xây cảng, trình tự các công việc và t/gian thực hiện cho trong bảng sau: (đvt: ngày)

CV	CV trước nó	a	m	b		
A1	Bắt đầu ngay	16	22	24	21	1,77
A2	A	30	40	48	4	➤ Hãy lập lịch trình thực hiện các công việc trên và tính tổng t/gian thực hiện trong ĐK bình thường
A3	Bắt đầu ngay	20	24	30	2	
A4	C	24	30	36	3	
A5	B, D	40	54	60	4	
A6	C	24	36	42	3	58
A7	C	42	60	66	58	
A8	E, F	32	46	54	45	13,4
A9	G	8	12	30	22	9 (44,27)
A10	H, I	18	24	36	25	

Xin chân thành cảm ơn !

